

15. YÜZYIL-17. YÜZYIL DÜŞÜNCESİNDE ÖNE ÇIKAN KONULAR VE YAKLAŞIMLAR

Bu dönemde insanlığın zihni dört ana kolda şahlanmıştır. İşte Rönesans ve Yeni Çağ felsefesinde öne çıkan konular ve o meşhur yaklaşımlar:

1. HÜMANİZM (İnsancılık)

- İtalya'da gelişen bu düşüncenin ele aldığı ilk ve en temel sorun "insan" olmuştur.
- Antik Çağ edebiyatını ve felsefesini kılavuz alarak insanın özünü ve dünyadaki yerini araştırmışlardır.
- Amacı sadece eskiyi kopyalamak değil; dinden bağımsız yeni bir kültür ve yeni bir hayat anlayışı kurmaktır.
- Orta Çağ'ın o tek tip insan modelini yıkıp; toplumsal aidiyetlerinden sıyrılmış, kendi benliğine yönelen, özgür düşünen ve aklına dayanan "birey"i merkeze almıştır.

2. BİLİMSEL YÖNTEM

15. yüzyılda başlayıp 16. yüzyılda devam eden "Bilim Devrimi", bilimin felsefedeki ve toplumdaki rolünü tamamen değiştirmiştir.

- Doğayı anlamak için gözlem yapılmış ve bu gözlemler kuramlarla "sistematik" bir şekilde ilişkilendirilmiştir.
- Deney süreçleri ve parçadan bütüne giden "tümevarımsal (endüktif) düşünme" modern bilimin temelini oluşturmuştur.
- Skolastik dogmaların aksine; bilimsel bir kuramın "hiçbir zaman kesin ve son olamayacağı" ilkesi kabul edilmiştir.

3. KARTEZYEN FELSEFE (Descartes'ın Devrimi)

- Modern felsefenin öncüsü sayılan Fransız düşünür Descartes'ın kurduğu rasyonalist (akılcı) sistemdir.
- Felsefeye matematiğin kesinliğini ve mantıksal yapısını getirmeyi amaçlamış; bilimdeki olguların ölçülebilir ve grafiksel olması gerektiğini savunmuştur.
- Metodik Şüphecilik: Doğruluğundan emin olunmayan her şeyi ayıklamak için şüpheyi bir "araç" olarak kullanmıştır. Her şeyden şüphe etmiş ve sonunda o meşhur mutlak gerçeğe ulaşmıştır: *"Düşünüyorum, o hâlde varım."*
- İkicilik (Düalizm): Evrende iki temel töz (cevher) vardır: Düşünen ama yer kaplamayan "Ruh" ve akıldan yoksun ama yer kaplayan "Madde (Beden)".

⚖️ 4. HUKUK VE SİYASET FELSEFESİ

- Kilisenin dogmalarından bağımsız, insanın doğuştan haklara sahip olduğunu savunan "Doğal Hukuk" anlayışı yeniden dirilmiştir.
- Ticari güvenlik ve düzenli vergi ihtiyacı nedeniyle "güçlü merkezi otoriteler" ve "mutlak monarşiler" felsefi olarak desteklenmiştir.
- 🏰 N. Machiavelli: *"Devlet, Tanrı'ya değil, insana dayanır."* diyerek devletin gücünü ulustan aldığını; din, töre ve hukukun sadece devleti korumak için birer araç olduğunu söylemiştir.
- 🛡️ J. Bodin: Doğal hukuku mutlak monarşiyi meşrulaştırmak için kullanmış ve siyasete "mutlak, sınırsız, devredilemez egemenlik" kavramını kazandırmıştır.
- 🍷 H. Grotius: Doğal hukuku akılla temellendirmiş ve devletin bir "sosyal sözleşme" ile oluştuğunu savunmuştur.
- 🐱 T. Hobbes: Devletten önceki doğal durumu herkesin birbiriyle savaştığı bir kaos (*"İnsan insanın kurdudur"*) olarak tanımlamış; insanların güvenlik için haklarını sosyal bir sözleşmeyle tek bir yöneticiye devrettiğini (mutlak monarşiyi) savunmuştur.
- 🕊️ J. Locke: Hobbes'un aksine, doğal durumun bir savaş değil, özgürlük ve akıl durumu olduğunu belirterek günümüzdeki "liberal" devlet düzeninin felsefi temelini atmıştır.